

13de Aarg.

1882.

24de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

30te November. — 22de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afværende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mandes Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paa lidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landlege J. L. Taylor garanterer Enhver en sund og omhyggelig Udførelse af alt til Faget henhørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyldninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. D. Gremm

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

a bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

1 7

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

13de Aarg.

30te November 1882.

22de Hefte.

Bamberss Reise i Mellemasien.

(Fortsat fra Side 613.)

XII.

Fra Samarkand gjennem Orkenen til Karachi. — Komaber. — Karachi, det gamle Nachsheb. — Handel og Fabrikker. — Kerti. — Druß. — Forfatteren bestyldes for at være en bortløben Slave. — Ersariturtmaner. — Mesari Scheriff. — Belch. — Forfatteren slutter sig til en Karavane fra Boshara. — Slaveri. — Seib. — Andshuy. — Jeketut. — Chairabad. — Maymene. — Aktale.

Med mine nye Rejsefæller, der vare fra Dosh, Mergolan og Namengan (i Chanatet Chokand), vil jeg ikke gjøre Læserne bekendt, da de vare langt fra at være det for mig, som mine Venner havde været, og jeg skilte mig ogsaa snart fra dem; men desto noiere sluttede jeg mig til en ung Mollah fra Kungrad, der var reist med os til Samarkand og haabede derfra at kunne følge med mig til Mekka. Det var en godmodig, ung Mand og ligesaa fattig som jeg, og han ansaa mig for sin Mester i Lærdom og viste sig tjenstvillig.

Fra Samarkand til Karachi gives der tre Veie: 1, den over Schehri Sebs, der er den længste og næsten kan kaldes en Omvei; 2, den over Dscham, der kun er femten Mile lang, men da den fører

gjennem en stenet Bjergegn er, om ikke ufremkommelig, saa dog meget besværlig for Vogne; 3, den, der fører gjennem Orkenen og er omtrent atten Mile lang. Fra Samarkand hjorte vi ad Veien til den Basse, hvorfra man først faar Die paa Bhen. Her dreiede vi af til Venstre, Veien gif gjennem to godt byggede Landsbyer, og efterat have tilbagelagt tre Mile, gjorde vi Holdt ved Karavansestaaet Kobati Hans, hvor Veien deler sig, idet den til Venstre gaar over Dscham, og den til Høire gjennem Orkenen, hvilken sidste vi fulgte. I Sammenligning med de Orkener, vi tidligere havde seet, kunde denne snarere kaldes en middelmaadig Eng, og den gjennemtrykkes ogsaa paa alle Kanter af Hyrder, da der findes mange Brønde med temmelig godt Drickvand, i hvis Nærhed man næsten overalt stoder paa Dsbegeternes Telte. Brøndene ere for det Meste dybe, og ved Siden af dem opføres der af Stene eller Træ en ophøiet Beholder, der stedse danner en Firkant, og hvori Vandet fra Brønden oses op til Vanding for Dyrene. Da Spandene ere smaa,

og Hyrderne snart vilde blive trætte af ideligt at maatte trække dem op, bruges hertil et Œsel eller endnu hyppigere en Kamel, ved hvis Sadel Nebet gjøres fast, og som ved at gaa et til Nebets Længde svarende Stykke trækker Vandet op. Synet af disse Brønde med de drilkende Faar og de alvorlige Hyrder har i de stille Őftentimer noget-Poetisk ved sig, og jeg grebes stærkt af den Lighed, som denne Del af Ørkenen har med vore Pustler i Ungarn.

Paa Grund af det strenge Politi, som Emiren af Bochara lader udøve overalt, ere Veiene her saa sikre, at ikke alene smaa Karavaner, men endog enkelte Rejsende drage gennem Ørkenen. Den anden Dag mødte vi ved en af Brøndene en fra Karschi kommende Karavane, og blandt de Rejsende var der en ung Kone, hvem hendes egen Mand troløst havde solgt for tredive Tilla til en gammel Tadschik. Først i Ørkenen blev hun bekendt med den skjændige Handel, og den Ulykkelige streg, græd, rev Haarene af sit Hoved og raabte, idet hun som en Vanvittig kom hen imod mig: „Hadschim (min Hadschi), Du, som har læst Bøgerne, sig mig, hvor staar det skrevet, at en Muselmannd tør sælge sin Kone, med hvem han har Børn?“ Jeg sagde, at det var en Synd, men Tadschiken lo ad mig, da han sandsynligvis havde affundet sig med Kasi Kelamen (Overdommeren) i Karschi og var sikker paa sit Kjøb.

Da vi paa Grund af den stærke Hede kun kunde komme langsomt fremad, vare vi to Dage og tre Nætter om at komme til Karschi, som vi først fik at se, da vi kom op paa en Hoislette, hvor Veien til Høire gaar til Bjergkjæden Kurgan, og til Venstre den Flod begynder, der kommer fra Sefchri Sebs og taber sig i Sandet langt hinsides Karschi. Herfra

og til Byen, der ligger to Mile borte, reiser man stedse gennem dyrket Land og talrige Haver, og da Byen ingen Mure har, mærker man ikke, at man er inde i den, førend man er kommen over Broen.

Karschi, det gamle Nachscheb, er baade formedelst sin Størrelse og sin Bigtighed for Handelen den anden Stad i Chanatet Bochara og bestaar af den egentlige By og Kastellet (Kurgantsche), der ligger i den nordvestlige Udfant og er spagt befæstet. Karschi har for Tiden ti Karavanjeraiier og en velbesat Bazar og skal, naar politiske Uroligheder ikke ere til Hinder derfor, spille en betydelig Rolle i Transsithandelen mellem Bochara, Kabul og Østindien. Indbyggene, hvis Antal man angav for mig til 25,000, ere for største Delen Øsbeger og udgjøre Kernen af de bochariiske Tropper, og desuden gives der Tadschiker, Hinduer, Afgghanere og Jøder, hvilke Sidste her have Ret til at ride ogsaa i det Indre af Byen, Noget som ellers ikke er dem tilladt nogensteds i Chanatet. Ogsaa i industriel Henseende udmærker Karschi sig, men endnu mere det i Nærheden liggende Hissar ved sin Knivesabrikation. Flere Slags af disse Knive blive ikke alene udførte til alle Dele af Mellemasien, men ved Hadschierne ogsaa til Persien, Arabien og Tyrkiet og solgte for den tredobbelte Pris. Et Slags med damascerede Blade og med Guld eller Sølv indlagte Skafter er vinkeligt kunstfærdigt forarbejdede og kunne hvad Hærdning og Finhed angaar endog gjøre de berømteste engelske Frembringelser til Skamme.

Blandt de Unbefalings skrivelser, hvormed mine Venner havde forsynet mig til Ischanerne og Mollaherne paa min Vej, var der ogsaa en til en vis Højan i Karschi, som her stod i stor

Anseelse. Jeg besøgte ham og blev venstabeligt modtaget. Da alle firføddede Dyr, men i Særdeleshed Æslerne, ere at faa for meget godt Kjøb, raadede han mig til at anstaffe en langoret Løber og, ligesom alle Hadshier, for de faa Penge, jeg havde tilbage, at købe Knive, Smaale, Traad, Glasforaller, bochariotiske Vometørklæder, men fornemmeligt Karneol-Stene, der indføres fra Ostindien og ere meget billige, da man med saadanne Varer kunde fortjene Noget, eller idetmindste bedre friste Livet blandt de Nomadestammer, med hvilke vi vilde komme i Berøring, idet man ofte for en Synaal eller nogle Glasforaller (Wondschuk) kunde faa Brød og Meloner nok for en hel Dag. Jeg indsaa, at den gode Mand havde Ret og gjorde endnu samme Dag i Selstab med Mollahen fra Kungrad et Indkjøb af de nævnte Gjenstande; og medens den ene Side af min Churdschin (Vadsæk) var stoppet fuld med mine Haandskrifter, blev den anden brugt til Gjenne for Smaavarer, saa at jeg paa en og samme Tid var Oldgrandfær, Galanterikræmmer, Hadshji og Mollah og desuden som Bisoretning drev Handel med muhamedanske Betsignelser, Meses, Amuletter og andre Vidundermidler.

Beslynderlige Forandring! Det er nu netop et Aar siden, jeg havde disse mangeartede Forretninger, og nu maa jeg sidde indespærret mellem fire Vægge og hver Dag skrive otte til ti Timer. Hift havde jeg med Nomader at skaffe, som blandt Glasforallerne udsøgte dem med de lyseste Farver, og blandt Amuletterne dem, hvis Handlinier vare optrukne med det meste Rødt; nu derimod er jeg ihjelsat med Forlæggere, Kritiskere og Læsere og føler, at det er vanskeliggere at tilfredsstille disses forskjellige Ønsker, end en ung Turfmanindes eller en jorthaaret Dschemschidibatters Modesmag.

Jeg blev helt overrasket ved i Karschi at finde et offentlig Forlystelsessted, hvortil der ikke alene ikke findes Mage i Bochara og Samarkand, men ikke engang i Persien. Det er nemlig en stor Have, der har det bestedne Navn Kalerterchane (Tiggerhus) og ligger ved Bredden af Floden og indeholder nogle Alleer og Blomsterbede, og hvor den fine Verden bevæger sig fra Kloften Lo om Eftermiddagen til en Time efter Solens Nedgang, og paa forskjellige Steder er der opstillet dampende Samovarer, som stebse ere omgivne af flere sluttede Selskaber. Synet af denne glade Mængde er i Sandhed noget Sjeldent for den, der reiser i Mellemasten, men iøvrigt udmærkte Karschis Indbyggere sig ved deres muntre og lette Sind og gjælde for Chanatet Bocharas Schirasiere.

Efter et Ophold af tre Dage begav jeg mig i Selstab med Mollah Isschal (saaledes hed min Rejsefælle, Mollahen fra Kungrad) og to andre Hadshier paa Veien til Kerki, der ligger fjorten Mile fra Karschi, og hvortil kun en eneste Veie fører hen. Lo Mile fra Karschi kom vi til en stor og, som jeg horte, ogsaa rig Landsby, ved Navn Feisabad, og efterat vi vare dragne igjennem den, tilbragte vi Halvdelen af Natten i Ruinerne af en Vandbeholder, hvoraf der her findes mange, og som Alle hidrøre fra Abdullah Chans Tid. Uagtet der overalt herstede Sikkerhed, havde man dog paaminnet os om fra Karschi af at være paa vor Post, da der allerede her findes Turfmaner, som ikke ere at stole paa, hvorfor vi satte vore Æsler i en Krog i Ruinen, lagde os i dens forreste Del paa vore Vadsække og sov afværlende til henimod Midnat, da vi brøde op for at kunne naa vort Bedested førend Middagsheden. Det var endnu ikke nær Middag, da vi naaede Vandbeholderen Sengsulak,

og ved i Fraastand at se denne omgivelser af Telte og græssende Dyr bleve vi glade, eftersom vi nu vare visse paa at finde Vand, hvilket i Begyndelsen havde været tvivlsomt, og hvorfor vi havde belæstet vore Kæser med Forraad af Vand. Skjønt Vandbeholderens høie, kuppeldannede Hvelving er over tohundrede Aar gammel, ere saavel den som nogle Rischer, der hde den Rejsende Skygge, i fuldkommen uftadt Stand. Vandbeholderen, der ligger i Fordybningen af en Dal, fyldes om Foraaret af den rundt omkring smeltende Sne, saavel som af Regnvand, men nu var Vandet kun tre Fod dybt og Stedet omgivet af tohundrede Telte, tilhørende Øsbeger af Stammerne Kungrad og Nayman, hvis aldeles nogle Børn tiligemed Kvæget pladstede om i Vandet og fordærvede dets gode Smag noget. Da det regnes at være sex Mile herfra til Kerki, vilde vi tilbagelægge denne for vore Dyr temmelig lange Station om Natten og tilbringe Dagen med at sove, men vor Rolighed forstyrredes desværre ved, at Nomadepigerne snart havde opdaget vore Koraller og indfandt sig med store Trækfaale fulde af Kamel- og Hoppemælk for at indbyde os til Lusthandel.

En Time efter Solens Nedgang brøde vi op. Det var en stille, herlig Nat, og vi havde ikke redet fire Timer, førend vi Alle overvældedes af Søvnighed og satte os ned for at hvile os med Tømmen i Haanden, men vækkes af nogle Ryttere, som bebrejdede os vor Uforsigtighed og ansporede os til at drage videre, hvorpaa vi sprang op og naaede, dels gaaende og dels ridende, ved Solens Opgang Druş, paa hvis ene Bred (den, paa hvilken vi befandt os) det lille Kastel ligger paa en Bakke, hvorimod Grændsefæstningen ligger paa en steil

Høi rundt omkring den lille By Kerki.

Den mellem begge Høie løbende Druş er næsten dobbelt saa bred som Donau mellem Pesth og Ofen*), og uagtet den stærke Strøm gives der Sandbanker, saa at vor Dverfart varede fulde tre Timer, saa meget mere som vi vare saa uheldige at blive revne lidt nedest. Naar Dverfarten er mageligst, nemlig om Sommeren, da Vandstanden i Almindelighed er høiest, behøver man stedse en god halv Time for at komme over, da det er noget Udhørt, at et Fartoi slipper over, uden at Folkene maa gaa ud i Vandet og med et Loug hale det over de grunde Steder. Til Nyffe var Heden ikke saa stor, som da vi gik over Chanka, og vi dviede ikke ret meget af den. Færgfolkene vare menneskekjærlige nok til ikke at forlange Færgpenge af os, men neppe vare vi komne over den anden Flodbred, førend Statholderens Derjæbegi standsede os og bestyldte os for at være bortløbne Slaver, der vilde vende tilbage til deres kjetterste Fædreland Persien, og tvang os til at vandre med Pist og Pak ind i Fæstningen for der at blive tagne i Forhør af Statholderen selv. Man forestille sig min Forbauselse over denne Mistanke. Mine tre Rejsesæller, hvis Ansigtstræk og Sprog strax robede deres Udspring, bleve slet ikke overraskede, og man lod dem ogsaa snart gaa, hvormod man gjorde flere Vanfælgeligheder med mig, men da jeg saa, at man med Magt vilde tage mit Kæsel fra mig, blev jeg rasende, og byttende det Tatarisk-Tyrkiske med den konstantinopolitaniske Mundart afleverede jeg mit Pak og forlangte høftigt, at man skulde vise Bi'en (Statholderen) det eller fremstille mig personligt for ham.

*) Paa et Special-Kart, som ledsager Reisebeskrivelsen, findes Bredden ved Kerki angivet til 2400 Fod.

Medens jeg stode og larmede, saa jeg, at Topfchubaschien (Befalingsmanden for Artilleriet) i Fæstningen, en Perser af Fødsel, der fra Slave havde sponget sig op til denne Post, hvistede Noget til Derjabegien, hvorpaa han trak mig hen til sig og sagde, at han fra sin Fødeby, Tæbris, havde gjort flere Reiser til Stambul og kjendte Folkene fra Rum meget godt; jeg skulde kun være rolig, da der hverken vilde blive tilføiet mig eller mit Guds nogen- somhelst Overlast, men alle Fremmede maatte finde sig i at blive undersøgte, da alle frigitte Slaver, som reiste hjem, her paa Grændsen maatte erlægge en Told af to Dukater og hyppigt forklædte sig paa forskjellige Maader for at smugle sig igennem. Strax efter kom den Tjener, der havde vist Statholderen mit Pas, og bragte mig dette tilligemed fem Tenge, som Vi'en skjenkede mig, uden at jeg havde tigget.

Da Kerki er Bocharas Grændsefæstning og paa Veien til Herat saa at sige Nøglen til det, ville vi beskrive det udførligere. Fæstningsværkerne ere, som sagt, delte i to Dele. Kastellet paa den høire Flodbred er kun meget lidet, har kun fire Kanoner og beboes i Fredstid af nogle Dpshynsmænd. Den egentlige Fæstning paa den venstre Flodbred bestaar af det paa Bakken opførte Slot, som omgives af tre Mure og, efter hvad jeg hørte, har tolv Jern- og sex Malmkanoner. Murene ere af Jord, men temmelig stærke, navnlig den yderste, der er fem Fod bred og tolv Fod høi. Rundt omkring Fæstningen ligger den lille By, som har halvaandethundrede Huse, tre Moskeer, en liden Bazar og et Karavanferai, samt omgives af en god Mur og en dyb Grav. Indbyggerne ere Usbe- ger og Turkmaner, som drive lidt Han- del, men lægge sig mere efter Agerdyrk-

ning. I Nærheden af Stadsmuren ligger den berømte Iman Kerki, der har skrevet mange exegetiske Værker, begravet. Landskabet Kerki strækker sig fra Tschardschuy til Færgestedet Hadfchi Salih (urigtigt Hoja Salu kaldet) ved Druz-Floden, saa langt som denne Flods Kanaler løbe. Eggen behøves af Ersari-Turkmaner, der ere de Eneste, som, for at sikre sig mod Fiendtligheder fra de andre Stammer, betale Emiren Skat. Tidligere havde Emiren af Bochara endnu nogle flere Besiddelser hinsides Druz, men dem har han maattet afstaa til den seierrige Dost Mohammed Chan, saa at han nu kun har Tschardschuy og Kerki tilbage.

Da jeg til min store Sorg hørte, at Anføreren for den fra Bochara til Herat gaaende Karavane, Mollah Seman, først kom hertil om otte eller ti Dage, fandt jeg det raadeligt hellere at tilbringe denne Tid paa Reiser blandt Turkmanerne, end i Kerki, og begav mig i Folge med Mollah Tschak til Stammerne Kifil Akak og Hujanmenekli, blandt hvilke der var nogle Mollaher, der havde seet mig i Selskab med mine Venner i Bochara. Ersari-Turkmanerne, som først for to Hundrede Aar siden ere flyttede herover fra Mangischlak og i fyrgetyve Aar have erkjendt Bocharas Overhøiighed, have kun bevaret meget lidet af Turkmanernes Nationalkarakter. De kunne kun kaldes Halvnomader, da en stor Del af dem beskæftiger sig med Agerdyrking, og endog de, der udelukkende lægge sig efter Kvægavl, have mistet deres Stammefællers vilde Natur, men ogsaa deres oprindelige Dyder. Bocharas Civilisationsbestræbelser have berøvet dem Sværdet og det djarve Sind, og istedet derfor givet dem Koranen og Religionshykkeri.

Uforskjelligere ere de Dptrin for

mig, som jeg oplevede i Huset hos min Vært, en af de mest anseede turkmanske Ishaner. Chalfa Nijas havde arvet Hellighed, Kundskab og Anseelse efter sin Fader og besad et Tekkie (Kloster), hvor der, ligesom i Bucharra, dannedes bestemte Samfund. Desuden havde han faaet en Isu (Tilladelse) til at oplæse de hellige Digte (Kaside Scherif) fra Mekka, og naar han læste, pleiede han at sætte en Staal med Vand ved Siden af sig, i hvilken han spyttede ved Slutningen af hvert Digt, og dette af Ordnes Hellighed gennemtrukne Spyt blev derpaa solgt til den Høistibydende som en vidundergjørende Lægedom. Kun en Ting have Erfarierne bevaret usvækket efter Turkmanerne, den Gjestfrihed, der vises enhver Fremmed, hvad enten han opholder sig en Dag eller et Aar hos dem; thi naar Tadschiferne undtages, er Ordspøget: „Höte et poisson, en trois jours poison“; endnu ubekjendt i hele Turkestan. Med min Vært gjorde jeg ogsaa en Udflugt til Mesari Scheriff (den ædle Grav), der ligger to Dagsreiser fra hans Dwa, altsaa fire til fem Dagsreiser fra Kerki og kun fem Timers Gang fra det gamle Belch, og da man paaستاar, at det er Alis Gravsted, gjælder det i hele Turkestan for et vigtigt Balsartsted.

Vidundergraven i Schahi Merdan (Heltekongen, d. e. Ali), saaledes som Mesar ogsaa pleier at kaldes, blev, efter hvad Historien fortæller, opdaget paa Sultan Sundschar's Tid, 1150; thi da Belch vidt og bredt var bedækket med Ruiner, som endnu fra Div'ernes (Djævelenes Tid) skulde indeholde Skatte, lod den nævnte Sultan foretage Gravninger, hvorved man fandt en hvid Stentavle, paa hvilken der stod skrevet: „Dette er Alis, Ebatalib's Søns, den store Helts og Profetens Staldbroders Grav.“

Denne Omstændighed har kun for saa vidt Vigtighed for os, som vi derved kunne paavise, at Ruinerne af det gamle Belch (der af Østerlændene kaldes Dymyl-Bilad, Byernes Moder) have haft en Udstrækning af halvtredie Mil. Nu vise kun enkelte Jordhøie, hvor det gamle Baktra laa, og blandt de nyere Ruiner fortjener kun en halvt forsalden, af Seldschukerhøvsten Sandschar opført Moschee at nævnes. I Begyndelsen af Middelalderen var Belch nemlig Hovedsædet for den islamitiske Civilisation og havde den Gang Tilnavnet Kubbet-hl-Islam, d. e. Islams Kuppel. Paafaldende er det, at jeg her fandt Teglsten af samme Størrelse og Bestaaffenhed som de i Ruinerne blandt Zomuterne, men jeg kunde dog ingen finde med Rilekskrift, Gravninger vilde upaatvivlelig give stort Udbytte, men vilde kun være mulige, naar man var forsynet med en Anbefalingskrivelse af 2—3000 europæiske Bajonetter.

Det nuværende Belch, der betragtes som Hovedstaden i det afghanske Landskab Turkestan og huser Serdaren og hans Garnison, beboes kun om Vinteren, da endog den fattigste allerede om Foraaret drager til det høiere liggende Mesar, hvor Heden ikke er saa trykkende og Luften ikke saa slet, som mellem Levningerne af det gamle Baktra. Medens dette er berngtet for en paafaldende Mængde af farlige Storpioner, har hint vundet Navnkuadighed ved sine vidundergjørende røde Rojer (Gylfi surch), der være paa Alis foregivne Grav*) og virkelig baade i Lugt og Farve ere de smukkeste, jeg nogenstinde har seet. En Dvertro, der isvorigt ubetinget har tilintetgjort ethvert Forsøg paa at forplante dem, fortæller,

*) Alis virkelige Grav er i Nedschee.

at de ikke kunne trives i nogen anden Jordbund, ikke engang i Mesjar selv.

Efter lang Venten underrettedes vi omstøder om Herater-Karavanens Ankomst, hvorfor jeg skyndte mig tilbage til Kerki i Haab om at kunne fortsætte min Reise; men nogle Toldstridigheder, som opstode i Anledning af de hjemvendende Slaver, forhalede atter Afreisen. I sin Karavane havde Mollah Seman nemlig henved fyrgetyve løsladte Slaver, dels fra Herat og dels fra Persien, der reisste hjem under hans Beskyttelse, som de Stakker maatte betale i dyre Domme, da de, hvis de havde reist paa egen Haand, vilde være udsatte for at blive opsnappede af den Første den Bedste og folgte nok en Gang. Uagtet Seman var godt bekendt med alle Grændseembedsmænd, kom han dog paa hver Gjennemreise i Kædleri med dem, ikke saa meget paa Grund af Afgiften, der her er bestemt, som paa Grund af Slavernes Antal, hvilket han stedse vilde fornindste og Myndighederne stedse forstørre. Enhver, der ikke er bekendt, anholdes som Slave, og da Enhver vil værge sig herimod, bliver der en uophørlig Raaben og Strigen og Trætten imod. Tilfaldt maas det Hele dog overlades til Afgjørelse af Kervanbaschien, som blandt de hundrede til halvandet-hundrede Reisende, der staa under ham, kun udpeger dem som Slaver, hvem Ansigtstræk, Sprog eller andre Mærker gjøre umistjendelige. I det Hele taget blive Landstrygere og Reisende, som ikke have noget bestemt Maal, mest mistænkte, og da disse for det Meste kalde sig Hadschier, bestræber Mollah Seman sig for i Bochara at samle saa mange ægte Hadschier som muligt, i hvis Rækker han da stifter sine Slaver ind som falske Hadschier.

Det varede en hel Dag, førend Vare-

ballerne, Memestene, Kameleer, Hestene og Æslerne vare blevne undersøgte, og tilfaldt begav man sig paa Weien Selskab med en Toldembedsmand, der passede noie paa, at ingen andre Reisende ad Omveie forenede sig med Karavanen. Først da vi vare komne ud over den beboede Del, hvor ogsaa Bocharas Grændser, vendte han om, hvorpaa vi fortsatte vort Tog gennem den Ørten, ad hvilken vi i to Dage skulde naa Chanatet Andchuy.

Medens mit svært belæstede lille Æsel travede muntert afsted med mig i den stille Nat, gjennembevedes jeg for første Gang af den glade Tanke, at jeg nu havde vendt Chanatet Bochara Ryggen og var paa Tilbageveien til det dyrebare Vesten. Vel ere mine Reiseerfaringer kun ubetydelige, tænkte jeg, men jeg bringer dog det kostbareste Bytte af Alt, mit Liv, med tilbage, og mit Hjerte kunde ikke fatte sig af Fryd, naar jeg tænkte mig, at jeg, fremdeles ledt af Lykken, vilde naa Persien, mine mest brændende Dusters Maal. Vor Karavane, der bestod af fire hundrede Kameler og nogle Heste og Æsler, dannede en lang Ræde, og efterat have vandret hele Natten, kom vi sildigt om Morgenen til Bedestedet Seid, som har nogle Brønde med daarligt Vand og ligger sex Mile fra Kerki. I Karavanen var der, som jeg strax bemærkede paa det første Bedested, mange Andre, foruden mig, som higede længselsfuldt efter Mellemasiens sydligste Grændse. Det var de frivogne Slaver, med hvilke vi Hadschier vare leirede, og blandt dem opdagede jeg de sørgeligste Forhold. Ved Siden af mig, var en af Alderdom nedbøiet Fader, der i Bochara havde løstjagt sin Søn, en Mand paa tredive Aar, for at give Svigerdatteren hendes Ægtefælle, Børnebørnene deres Fader tilbage. Prisen havde været

halvhundrede Dukater, en Sum, som havde bragt den stakkels Gamle til Tiggerstaven, men ikke desto mindre sagde han: „Hvillere vil jeg finde mig i Fatigdom, end se min Søn i Lænker.“ Hans Hjemhavn var Chaf i Persien. Fik langt fra os laa en anden fra samme By, en endnu kraftig, men af Kummer graahærdet Mand, hvis Kone, Søster og sex Børn for nogle Aar siden vare blevne røvede af Turkmanerne. Den Ulykkelige havde maattet reise et helt Aar om i China og Bochara for at opsoge sin Families i Slaveri vansmægtende Medlemmer. Efter lang Sagen erfarede han, at Konen, Søsteren og de to yngste Børn vare bukkede under for den haarde Trældom, og af de tilbageværende fire Børn havde han kun kunnet løskjæbe de to, da man havde forlangt en for høj Pris for de to andre, et Par smukke, halvt voksne Piger. Helt sad en ung Herater, der havde løskjæbt sin halvhundredeaarige Moder. Først for to Aar siden var hun paa en Reise fra Herat til Gurian i Selskab med sin Mand og sin ældste Søn bleven overfaldt af en Alaman og, efterat have seet Mændene, der havde forsvaret sig, falde for Turkmanernes Landsker og Sværd, efter store Lidelser solgt i Bochara for ti Dukater. Nu havde hun købt det Dobbelte, da man i Kjøberen havde opdaget Sønnen og ført sig hans barnlige Følelser til Nytte paa den stammeligste Maade. Endnu maa jeg omtale en Ulykkelig fra Tebbes, som for otte Aar siden var falden i Fangenskab og sex Aar derefter bleven løskjæbt af sin Fader. Fader og Søn vare paa Hjemveien kun halvanden Mil fra deres Fødeby blevne overfaldne af Turkmanerne, førte tilbage til Bochara og solgte. Nu havde de atter faaet sin Frihed og vendte tilbage til sit Hjem.

Dog hvorfor fremstille flere Billeder af saadanne Kædelsøgninger for Læseren? Desværre ere disse kun enkelte Omrids af de gruelige Plager, der i Aarhundreder have hærget disse Egne, men i Særdeleshed den nordøstlige Del af Persien. Man regner, at for Tiden paa seint femten tusinde Ryttere blandt Tekketurkmanerne Dag og Nat paa Røvetog, og man kan let forestille sig, hvor mange Huse og Landsbyer og hvor megen Familielykke der tilintetgjøres af disse rovgridske Fribyttere.

Ved Middagstid brød vi op fra Seid. Hele Eggen bestaar af en tør, flad Ørken, som kun hist og her frembringer et Slags Tidsler, der ere Kameleernes Yndlingsføde, og det er mærkeligt at se, hvorledes disse Dyr kunne ribe en Plante, som vilde være endog den haardeste Graad, op med Tungen og fortære den. Vi drog bestandig mod Sydvest, og i det Fjerne viste man os nogle Ryttere af Kara-Turkmanernes Stamme, som lurede paa en Fangst og vilde have angrebet vor Karavane, dersom den ikke havde været for talrig for dem. Genimod Aften leirede vi os. Eventyrerne galloperede i to forskjellige Retninger tæt forbi os, men forsøgte ikke oftere derpaa, efterat nogle Rugler vare blevne sendt efter dem. En Time efter Solens Nedgang brød vi op og kom, efterat have vandret hele Natten med største Forsigtighed, næste Morgen til Ruinerne af Staden Andshuy.

Karavanen leirede sig for Enden af den forhenværende By tæt ved Chanens Tschiharbag med alle de Reisende, som paa Grund af Indbyggernes berngtede Plundreløst ikke dovede at unddrage sig Kervanbaskiens Beskyttelse. Efter hvad vi hørte, var det blevet besluttet at gjøre et Ophold her paa nogle Dage, da Underhandlingerne om Tolben, hvillte

føres af Chanen selv eller hans første Bezir, steds træffe sig i Langdrag. Chanen forlanger i Begyndelsen som oftest urimelige Priser for Mennesker, d. e. Slaver, saavel som for Dyr og Varebatter, men da han lader tingene med sig, heror Nedsættelsen af Afgifterne ene og alene paa Kerbanbaschiens Kløgt.

For at undgaa at være tilstede ved denne kjedelige Forretning, gif jeg ind i Byen med de øvrige Hadschier for at søge Bestyttelse i en gammel Medresfes kjølige Skjgge og aabne en Bod i Bazaren, hvor Salget af mine Varer skulde tilveiebringe det daglige Brød og nogle Penge. Jeg vandrede længe om blandt Ruinerne, førend jeg kunde finde en Plads tæt ved Chanens Bolig i Gaarden udenfor en Moschee. Bazaren bestod kun af nogle Brødsalg og to eller tre Boder, hvor der salbødes Lærred og færdigvæde Klæder. Vort Komme frembragte noget Liv paa Torvet; Kvinder og Børn omringede vort Udsalg fra Morgen til Aften, men vi fik ingen Afsetning, da man bød os Frugter og Brød istedetfor Penge, og vi i et Land, hvor halvhundrede Meloner sælges for en Tenge, ikke kunde indlade os paa en saadan Tuffhandel. Melonerne ere langt fra saa gode som de paa Druis-Flodens Bredder, men paafaldende er det, at der voxer en Mængde Frugter, Korn og Ris i denne ørkenagtige Egn, som kun vandes sparsomt af en liden saltboldig, fra Maymene kommende Bæk. Om Sommeren er Vandet i denne Bæk, til hvis slette Smag Indbyggerne ere vante, næsten udriffligt for de Fremmede, og om det end ikke, som i Bochara, avler Nischter, skal det dog have mange slemme Følger. Ogsaa Veirkliget har et slet Rygte, og med Rette siger et persisk Vers: „Bittert Saltvand, brændende Sand, giftige Fluor og ligeledes Stor-

pioner har Andchun; ros det ikke, da det er Billede paa det virkelige Helvede.“ Trods alle disse Ulemper var Andchun endnu for tredive Aar siden meget blomstende og skal have havt halvhundredetusinde Indbyggere, som dreve en betydelig Handel paa Persien med de fine Lammestind, der hos os kaldes Astrachan, og konkurrerede stærkt med Bochara hvor denne Vare faaes af første Slags. Ligeledes er Andchuns Kameler de mest søgte i hele Turkestan, navnlig en Art, Her kaldet, som udmærker sig ved sit tætte, fra Hals og Bryst langt nedhængende Haarlag, sin lette Bygning og sin sjeldne Kraft. Nu for Tiden er der ikke mange af disse Dyr tilbage, da Indbyggerne dels ere udvandrede, dels omkomne.

Da Mollah Fichat her havde en Landsmand, som var en af de mest anseede Smamer og flere Gange indbød os til sig, fik jeg Leilighed til at gjøre Bekjendtskab med de herværende geistlige Standspersoner og blev høist overrasket over den store Uorden, der herskede i baade Retts- og Religionsvæsenet. Kafi Kelanen (Overdommeren), der i Bochara og Chiwa nyder stor Anseelse, er her til Spot for Alle, Enhver gjør, hvad han vil, og selv den groveste Forbrydelse kan affones med en Gave, hvorfor Indbyggerne ogsaa omtale Bochara som et Mønster paa Retfærdighed, Fromhed og jordist Storhed og vilde prise sig lykkelig, dersom Emiren tog dem under sit Herredømme. En gammel Dsbeq hterede, at endog Fremgierne (Englænderne) vare bedre, end den herværende muselmandste Regjering, og tilføiede, at han kunde huske en Hefim Baschi (Moorcroft?), der var død i hans Farbroders Hus paa Emiren Hajders Tid; han havde været en duelig Troldmand og dygtig Læge, der havde kunnet blive saa

rig, han havde villet, men ikke desto mindre havde været fordringsfri og nedladende mod Alle, endog mod Kvinder. Jeg spurgte Flere om denne Rejsendes Dødsmaade, og de sagde Alle, at han var død af Feber, hvilket ogsaa er sandsynligere end Fortællingen om, at han skulde være bleven forgivet.

Andchuy tæller for Tiden to tusinde Huse, der udgjøre Bhen, og henved tre tusinde Telte, som ere opslaaede tæt i Udkanten af Ørkenen og i Daserne i denne. Indbyggernes Antal anslaaes til femten tusinde, hvoraf de fleste ere Mleturkmaner, blandede med Øsbeger og nogle Tadschiker. Andchuy har steds, ligesom Chulum, Kundus og Belch, udgjort et selvstændigt Chanat, men har, da det ligger ved den til Herat førende Landevei, været mere udsat end de andre, for Emirerne af Bochara og Afgghanistans Angreb. Indtil Aaret 1840 skal det have været temmelig blomstrende. Det stod den Gang under Bocharas Overhøjhed og maatte gjøre den feirrigt mod Ørns fremtrængende Far Mohammed Chan Modstand. Denne belejrede det i fire Maaneder, og efterat han havde indtaget Bhen med Storm, blev den plyndret og forvandlet til en Grushob, medens en stor Del af Indbyggerne, som ikke kunde flygte, faldt for de ubarmhertige Afgghaneres Sværd. Den nuværende Fyrste, Gasanfer Chan, har for at forebygge sit Riges fuldstændige Undergang kastet sig i Armene paa Afgghanerne og derved gjort baade Bochara og Kabostaten Maymene til sine forbittede Fiender, og medens vi vare i Andchuy, maatte han personligt deltage med Serdaren af Belch i en Kamp mod Maymene, hvori Begge ledte et Nederlag.

J vor Karavane gik det imidlertid broget til. Beziren, der i Chanens Fraværelse havde villet berige sig ved

ubluø Toldopkrævninger, havde allerede lagt sig ud med Kervanbaschien, Ordveplinger udartede snart til vilde Slagsmaal, og da Indbyggerne holdt med Karavanen, væbnede man sig efter bedste Evne og var allerede fattet paa det Yderste. Lykkeligtvis kom Chanen, en godmodig Mand, tilbage fra sit Felttog, bilagde Menigheden ved at nedsatte Bezirens opkrævede Taxter og affærdigede os med Opfordring til at være forsigtige undervejs, da Turkmanerne benyttede sig af de herskende politiske Forvillinger og strejfedes i store Hobe om paa Veiene. Men herfor vare vi allermindst bange, da vor Karavane i Andchuy var voret til det Dobbelte og vi altsaa Intet havde at frygte af Røvernes Overfald.

Vi brøde derfor op endnu samme Eftermiddag og leirede os ved Seketut, der ligger en halv Mil fra Andchuy og var bestemt til Samlingsplads. Herfra fortsattes Reisen om Natten, og det næste Bedested var ved Bredden af den fra Maymene kommende Bæk, hvis Leie mange Steder er meget dybt, og hvis Bredder ere tætbegyrdede med Træer. Man regner, at der fra Andchuy til Maymene er tolv (tydste) Mile, hvilket er to Dagsreiser for Kameler. Vi havde hidtil tilbagelagt fire Mile, og det vilde have været en let Sag ligeledes at tilbagelægge de øvrige otte Mile, dersom vi ikke havde maattet drage hemmeligt forbi det næste Bedested, Chäirabad, og til næste Morgen naa Maymenes Omraade. Chäirabad var nemlig paa den Tid afgghanisk, og Kervanbaschien frygtede med Rette for at komme det for nær, da man endog i Fredstid er bange for Afgghanernes røveriske Toldopkrævninger, og man kan forestille sig, hvorledes de militære Mynigheder der i Bhen nu vilde have behandlet Karavanen, hvis den var falden i Hænderne paa dem. Noogle Chäira-

hadere, der vare med i Karavanen og vilde stille sig fra os tæt ved deres Fødeby, bleve tvungne til at fortsætte Reisen, da man frygtede for at blive forraadt, og Afghanerne i Tilfælde af en Opdagelse vilde have bemægtiget sig Alt. Skjøndt de stakkels Kameler vare stærkt belæssede, fortsattes Vandringen dog uafbrudt fra Klokken tolv om Middagen til Klokken otte om Morgen; de altfor trætte Dyr bleve ladte tilbage, og Glæden var meget stor, da vi næste Morgen lykkeligt og vel kom ind i Chanatet Maymene. Foruden de af Menneffer foraarsagede Banfkeligheder, havde denne Station ogsaa sine naturlige Ulemper, da Egnen omtrent ni Mile fra Andchuh bliver mere og mere bakket og, alt som man nærmer sig Maymene,bjergfuldere. Desuden maatte vi drage gjennem en liden Del af det farlige Battak, en sumpet Egn, hvor der, trods den hede Aarsstid, endnu mange Steder var dybt Dynd, der voldte Kamelerne og Hæserne stort Besvær. Jeg havde et kraftigt lidet Dyr, men da dets smaa Fødder sank altfor tidt i, blev det tilsidst træt af at staa op, og forst efter langvarig Strigen, Beden og Trækken lykkedes det mig at faa Bileamsgangen op af det bløde Leie og paa Benene igjen.

Vi leirede os ved Foden af et lidet Kastel ved Navn Aktale, som ligger to Mile fra Maymene, og Kervanbaschien forærede Hadschierne to Faar, for at de skulde takke Gud for den lykkelige Redning. Uddeelingen overdroges til mig som den Ældste; hele Dagen igjennem fik vi Steg, istedetfor Brød, og om Aftenen sang vi i Forening nogle Teltiner, som jeg lod ledsage med et Sistr, det vil sige, at vi af fuld Hals totusinde Gange skrege: Ja hu! Ja haft! Herfra anmeldtes vor Ankomst i Maymene, og henimod Aften kom en Toldembedsmand, en høflig Dsbeq, der skrev Aktling op.

Om Natten brøde vi op og vare næste Morgen i Maymene.

XIII.

Maymene. — Dets politiske Stilling og Vigtighed. — Den regierende Fyrste. — Stillingen mellem Boshara og Kabul. — Dost Mohammed Chan. — Ischan Gjub og Mollah Chalmurad. — Chanatet og Fæstningen Maymene. — Flygtede russiske Straffefanger. — Floben Murgab og Bala Murgab. — Dschemschibiere og Afghanere. — Overbreven Told. — Kale No. — Hefare. — Skatter og Stetforvaltning i Afghanistan.

Førend vi drage ind i Maymene, vilde vi gjøre Læseren bekendt med de politiske Forhold i denne Egn, da den nævnte By spiller en vigtig Rolle i disse og næsten gjør nogle foreløbige Bemærkninger uundværlige. Den hele Landstrækning paa denne Side af Dyrus lige til Hindukusch og Herat har fra gammel Tid været en Mark for uafbrudte Tvistigheder og Krige baade mellem de der-værende Røverstater, af hvilke vi kun vilde nævne Kunduz, Chulum, Belch, Aktische, Serapul, Schiborgan, Andchuh og Maymene, og Naboenirerne af Boshara og Kabul, der for at fremme sine Erobringsplaner enten puffedes til Tvedragtens Lue, eller ved at blande sig i disse Stridigheder tilegnede sig den ene eller den anden By, bragte den i et Afhængighedsforhold og benyttede den i deres Diemed. De sidstnævnte Fyrster vare Hovedmedbeilerne paa denne Kampplads. Indtil Begyndelsen af dette Aarhundrede havde Boshara med saa Undtagelser udøvet en overveiende Indflydelse, men i den nyere Tid fortrængtes det af Afghanerstammerne Durani, Saddusi og Bareki, og det lykkedes Dost Mohammed Chandel ved Magt og delvis ved List at bringe samtlige Smaa-stater, med Undtagelse af Bedachshan og Maymene, under sit Herredomme. Han skabte Provindsen Turkestan og gjorde Belch til dens

Hovedstads, hvor en Serdar tog Sæde med en Besætning af ti tusinde Mand, dels Paltan (regulære Tropper), dels Militser og tre Batterier Feltshyts. Besiddelsen af det bjergfulde Bedachshan var ikke den villiekraftige Dost Mohammed Chan videre magtpaaliggende, den indfødte Fyrste erklærede sig for hans Vasal, og Afghaneren var for Dieblicket tilfredsstillet. Anderledes forholdt det sig med Maymene, der laa midtvejs mellem Kabul og Bochara og flere Gange var blevet forgjæves beleivet baade af Far Mohammed Chan og Dost Mohammed Chan. Da den gamle Barezsi-Fyrste 1862 for sidste Gang drog sit Sværd mod det utro Herat, bærede hele Mellemasien, men Maymene holdt ogsaa denne Gang Stand, de dervedende Dzhegers Tapperhed blev til et Ordsprog, og man kan tænke sig, hvor stolt Byen var, da den ved Dost Mohammed Chans Død kunde udraabe, at blandt alle Naboer havde den alene ikke hylbet de afghanske Faner.

Dost Mohammed Chans Død, en af de vigtigste Begivenheder i Mellemasiens Historie, blev strax betragtet som Indledning til store Forandringer og politiske Fordviklinger. Emiren af Bochara vilde først benytte Leiligheden og sendte, trods sin berngtede Gjerrighed, det lille Maymene en Understøttelse af titusinde Zilla, og det aftaltes, at Emiren kort efter skulde gaa over Drus, hvorpaa man med forenede Kræfter vilde angribe den fælles Fiende, Afghanerne. Men Maymenes nuværende Behersker, en to- ogthveaarig, ildfuld ung Mand, var for utaalmodig til at vente paa sin Forbunds-fælle og begyndte Kampen paa egen Haand, og efterat have frataget Afghanerne nogle smaa Pladse, smykkede han sin Borgport med trehundrede langhaarede Hovedstaller. Medens vi opholdt os i Byen, blev der netop truffet

Foranstaltninger til andre storartede Kampe.

Da vor Karavane ogsaa her leirede sig udenfor Byen, tog jeg ind i et Teppe, som tilhørte en vis Ischan Gjub, til hvem Hadschi Salih havde givet mig en Anbefalingskrivelse. Jeg gjorde inig al mulig Umage for at erhverve mig denne Mands Velvillie, da jeg var meget bange for i Maymene at træffe sammen med en Person, ved hvem mit Incognito kunde blive aabenbaret og jeg selv udsat for de største Farer. I Konstantinopel havde jeg nemlig gjort Bekjendtskab med en vis Mollah Chalmurad, der foregav at være fra Maymene og i fire Maanedeg havde givet mig Undervisning i Dschagatai-Tyrkisk. Denne Mollah, der var et værdifuldt Menneske, havde allerede ved Bosporus seet, at jeg ikke var den Reschid Efendi, for hvem man ansaa mig, og da han havde faaet at vide, at jeg vilde gjøre en Rejse til Bochara, tilbød han mig sin Tjeneste som Veiviser og forsikrede, at han ligeledes havde tjent den engelske Mollah Jusuf (Dr. Wolf) i den samme Egenkab. Jeg forlod ham i Uvisshed om mit Forehavende, og han drog til Mekka, men da han havde foregivet, at han vilde vende tilbage til sit Hjem over Bombay og Karatschi, frygtede jeg for, at jeg allerede i Bochara skulde træffe sammen med ham, da jeg var fast overbevist om, at han, trods den Godhed, hvormed jeg havde overøst ham, vilde være istand til at angive mig for den ubetydeligste Sum. Da Samferdslen mellem Maymene og Bochara var bleven afbrudt ved det afghanske Felttog, var jeg saa heldig ikke at træffe sammen med ham i den sidstnævnte By; men i Maymene troede jeg neppe at kunne undgaa ham og maatte for at komme hans Angreb i Forskjøbet skaffe mig en sikker Stilling ved om muligt at opnaa den almenærede Ischan

Gjubs Agtelse og Yndest. Efter at have opholdt mig tre Dage i Byen, gjorde jeg Begyndelsen og forhørte mig om ham. „Hvad“, udbrod Ischanen forundret, „har Du kjendt Chalmurad? (Fred over ham og et langt Liv over os!) Han var saa lykkelig at dø i Mekka, og da han var min Hjertensven, har jeg taget hans Børn til mig i mit Hus, og den Lille der“, tilføiede han, pegende paa en Dreng, „er en Søn af ham“. Jeg gav Drengen en hel Snor Glasforaller, sagde tre Fatihæer for den Af dødes*) Sjæls Frelse, (!) og min grundede Frygt var forbi.

Jeg begyndte nu at bevæge mig friere og aabnede kort efter paa et Gadehjørne mit Varelager, men som til min store Sorg begyndte at blive meget lidet, da jeg ingen Indtjeb kunde gjøre. „Hadschi Reschid“, sagde en af mine Staldbrodre, „Halvdelen af Dine Knive, Naale og Glasforaller har Du allerede spist op og vil snart ogsaa have spist den anden Halvdel og Dit Uffel op; hvad vil Du saa gribe til?“ Han havde Ret, men hvad skulde jeg gjøre? Min Fremtid, og i Særdeleshed den forestaaende Vinter, voldte mig Betsmring, da jeg endnu var langt fra den persiske Grændse og saa ethvert Forsøg paa at forøge min Kassebeholdning flaa feil; men forøvrigt trøstede min Erfaring mig snart med, at en Derwisch, Hadschi eller Tigger aldrig gaar tomhændet fra en

*) Ved min Ankomst til Teheran fortalte min Ven Ismael Esfenbi, Portens Charge d'Affares ved det persiske Hof, mig, at en Mollah fra Maymene, hvis Ydre aldeles spæredede til min in æternitate (i: i Evigheden) troede Mollahs, en Maaned før min Ankomst var kommen beriggennem og i Gesandtskabs-hotellet havde talt om mig, sin forhenværende Lærling i Dschagataisk. Chalmurad er altsaa ikke død, og en eiendommelig Stjæbne vilde, at vi ikke skulde træffe paa hinanden.

Udbegs Dør; overalt turde jeg gjøre mig Haab om Korn og Frugter og hist og her et gammelt Klædningsstykke, og det var mere end nok til Rejsens Fortsættelse. At jeg maatte doie meget, ja særdeles meget, kan Læseren let tænke sig men Vanen og det søde Haab om at komme tilbage gjorde Byrden lettere for mig. Jeg sov meget godt under aaben Himmel og paa den bare Jord og priste mig særdeles lykkelig ved, at den bestandige Frygt for at blive røbet og lide en pinlig Død var forbi, da min Egenstabs af Hadschi intetsteds droges i Tvivl.

Chanatet Maymene er, for saavidt det er beboet, i det Hele atten Mile bredt og tyve Mile langt og bestaar, foruden Hovedstaden, af ti Flekker og Landsbher, af hvilke Kaisar, Kasirkals, Alwar og Chodschatendu ere de vigtigste. Indbyggjerne, der dels ere bosatte, dels Nomader, anslaaes til hundredetusinde Sjæle og ere af Nationalitet for største Delen Udbeger af Stammerne Min Atschmayli og Das, som kunne stille sex til ottetusinde godt ridende og godt bevæbnede Ryttere i Marken og udmærke sig ved sin Tapperhed. Maymenes nuværende Behersker heder Hussein Chan og er en Søn af Sukumet Chan, hvem hans egen Broder, den nuværende Fyrstes endnu levende Farbroder, lod kaste ned fra Kastllets Mure, for at han, som han sagde, kunde stille den dygtige Søn i Spidsen for Sagerne; men da denne endnu er umyndig, er det let at indse Bevæggrundene til Stjændelsgjerningen, og i hvorvel Mirza Jakub (saaledes heder den elskværdige Farbroder) giver Bezirens Rolle, ved dog Enhver, at Hussein Chan kun er hans Skildt.

I Maymene var den unge Hersker forøvrigt mere afholdt, end hans Farbroder, og vilde ogsaa blandt os blive kaldt en Mand af et behageligt Ydre.

hvorfor han i Osbegernes Dine er en Slavetorvet i Bochara. Chanerne af Adonis. Man roser hans Hjertens- Maymene pleie hver Maaned at sende godhed og glemmer den tyranniske Lov, en Hob saadanne Ulykkelige til Bochara, ifølge hvilken Chanen, istedetfor at an- hvilket man slet ikke finder paafaldende vende Legems- eller Pengestraffe, kan her, da det er en gammel Skik. sende enhver af sine Undersaattere til

(Forts.)

Abels Død.

Et Digt af Frederik Paludan-Müller.

I.

End lyttende til Dommen Rain stod,
 Forbandet og landflygtig nu i Verden:
 Han saa sig om med Bøven og Forsærden,
 Saa iilte bort han paa en hurtig Fod.

Men Abel laa paa Marken i sit Blod,
 Og ham til Bistand iler nu hans Moder,
 Thi fra det Hjerne saa hun nys hans Broder
 Mod hendes Yndling løfte hoit sin Haand.
 Nu staar hun for ham — han opgav sin Aand:
 En Bittren rystede hans unge Lemmer,
 Hans Hjertes dybe Stønnen hun fornemmer,
 Hans Blod, fra Tindingens det aabne Saar,
 Med Purpur farver rødt det gule Haar. —
 Min Abel! Son! Min Son, sig, hvad dig hendes!
 Mod Himlen som i Angst dit Die vendes!
 Dit Blod mig vidner, at du Smerte led!
 Saa raaber Eva, kastende sig ned
 Paa Jorden, hvor i Favn sin Son hun tager,
 Der skjælvende det sidste Suk just drager.
 Hun trykker dobbelt fast ham i sin Favn,
 Hun kalder omt med Taarer ham ved Navn,
 Hun visker Blodet af hans Haar og Kinder,
 Med Markens Urter hun hans Saar forbinder;
 Men ingen Lyd opstiger fra hans Barn,
 Han hviler bleg og stum i hendes Arm,
 Og halv forfærdet, halv forundret lægger
 Hun nu ham ned, hvor Græsset Jorden dækker.
 Da løfted hoit iveiret hun hans Haand —
 Men Stenglen lig, naar knættet er det Baand,
 Hvormed til Roden den er knyttet vorden,

Saa faldt hans Haand, da hun den slap, til Jorden.
 Hun ser ham ind i Diet — intet Blik
 Til Gjensvar paa sit eget der hun fik;
 En øde Tomhed hende der kun møder,
 Som dobbelt Angst i hendes Hjerte føder.
 Nei, saadan ei hun meer ham stue vil;
 Hun trykker sagtelig hans Dine til
 Og sidder, med hans Haand imellem sine,
 Stum, Blikket stivt og Stræk i hver en Mine.

Til Høien Adam gif, at holde Bøn:
 Men Eva kalder: Kom og se din Søn!
 Kom til dit Barn, som tidt din Sjæl har glædet!
 Og Adam vendte sig og kom til Stedet,
 Hvor Abel udstrakt laa paa græsblod Seng.
 Se, siger hun: se her min skønne Dreng!
 Forsagt han ligger, han som var saa modig,
 Hans Læbe stum, hans Pande bleg og blodig,
 Og hvid den Kind, som nylig blusket rød! —
 Hvad er der hændt ham? Faderen udbrød,
 Mens over Sønnen ned han dybt sig bukled.
 Hans Broders Haand var mod ham, Eva sukled,
 Med denne Gren hans Tinding nys han traf.
 Nu flygter Cain, rødt for Herrens Straf,
 Og ei at vende hjem han mere vover.
 Men Adam svarer: Drengen dybt jo sover!
 En dunkel Drøm hans Sjæl nu favnet har.
 Kan ei du mindes, da han lille var,
 Hvordan han styrted ned fra Palmegrenen
 Og stødte Hovedet tilblods paa Stenen?
 Dengang bedøvet laa han og som nu.
 Her vil vi vaage hos ham, jeg og du,
 Og af min egen Kappe skal han dækkes,
 Til af sin dybe Blund igjen han vækkes.
 Saa spredte Adam ud det lune Stind,
 Til Skjerm for Abel imod Sol og Vind;
 Han dækked til hans Mund, hans Kinder hvide
 Og satte ned sig ved den anden Side,
 Og greb den Haand, som var med hans i Slægt.

Saa sad de, hoied' under Tidens Vægt.
 Thi for Forventningen kun langsomt sniger
 Sig Tidens Bølge — draabevist den viger,
 For Eva thyttes den uendelig.
 Hvert Dieblik hun drager Rappens Flig
 Fra Sønnens Ansigt bort, for at erfare

Om end ei aabnede hans Dine vare,
 Om end ei Sjælen vaagned af sin Blund —
 Men kun dens Lufte Porte stuer hun.
 Hvert Dieblit hun hvier ned sit Dre
 Imod hans Bryst og Mund, for der at høre
 En Klang af Livet i hans Hjertes Slag,
 Et Budskab fra det i hans Aandedrag —
 Men Alt er stille som i Dybets Huler.
 Naar da igjen med Dækket hun ham skjuler,
 Og Adam spørgende paa hende ser,
 Da kommer intet Svar fra Læben mer,
 Hun ryster kun paa Hovedet i Smerte
 Og trykker Abels Haand imod sit Hjerte;
 Og Timer kom og gif paa denne Viis.
 Medet hun raaber: Føl! saa kold som Is!
 Omkring hans Hjerte Vinterkulden klemmer! —
 I Lammets Klædning søber hun hans Lemmer,
 Og til en Vindring i sin egen Nød
 Hun tager op hans Hoved i sit Skjød.
 Men Adam, som sin Søn ei slippe vilde,
 Til Drengens Hoved flytted hen sig stille,
 Og da tilsidst, af Dagens Taarer mæt,
 Sig ogsaa Eva's Die luffed træt,
 Og hendes Hænde sænked sig mod Barmen.
 Da holdt han Søn og Hustru fast i Armen,
 Og taus han sad, en trofast Ven hos dem,
 Da Natten og da Stjernerne kom frem.

II.

Den næste Dag steg Solen rød i Ost,
 Og Adam vækker Kvinden ved sit Bryst,
 Og Eva drager bort det uldne Dække,
 For af den dybe Søvn sin Søn at vække —
 Men stiv og kold og bleg endnu han laa.
 Dog hvor forandret! Læberne var blaa,
 Af dunkle Ringe' var hans Dine stæmmet',
 Og hvert et Træk dem foretom saa fremmedt.
 Da reiste sig forfærdede de To,
 Og Eva taler: Var det Søvnens No,
 Da vilde Freden om hans Læbe ligge,
 Og Rinden blussse — nei! han sover iffe.
 Men Adam siger: Hvad er Drengen steet?
 Som nu har aldrig ham mit Die seet.
 Men blot hans Bryst og løs de bundne Arme!

Thi naar hans Hjerte føler Solens Barme,
 Vil atter lidfuldt det som forðum flaa.
 Og blottet snart for Solen Abel laa,
 Og Dagens Sol, der Tidens Gang afmaaler,
 Steg høit og høiere, mens stærke Straaler
 Den sender til den unge Hyrde ned,
 Saa Jorden om hans Leie brænder hed,
 Og fra hans flamme Lemmer Dampen stiger —
 Men fra hans Hjerte Kulden dog ei viger.
 Og Adam og hans Hustru kom og git,
 Men ingen Trost af Synet meer de fit,
 Thi hvergang hen til ham paany de vandred,
 Hans Afshyn tyktes dem end meer forandret. —
 Saa hengled Dagen — Solen sank som Blod,
 Og foran Abel beggeto de stod,
 Vig Taarepile, der sig nedad høie.
 Da løfted Adam pludselig sit Nie
 Og sagde til sin Hustru: mindes du
 Hvad Herren talte? Huffer du endnu
 Hans Ord i Haven under Aftenroden,
 At hvis vi aad af Frugten, var det Døden?
 Og hvad er Døden? hvisker Eva. Jeg,
 Gjensvared hende Adam, veed det ei;
 Men siden den Tid vi tog Vandringsstaven,
 Da Herrens Brede drev os ud af Haven,
 Har denne Død jeg altid baaret paa;
 Og overalt, hvor noget Nytt jeg saa,
 Jeg maatte tænke: Hvis nu Det var Døden?
 Hvis her du endelig fik Lon for Broden?
 See, denne Tanke kom igjen mig nær:
 Hvis det var Døden, som vi stued her?
 Thi ubekjendt som den er og mig Drengen,
 Som der han ligger stum og bleg paa Engen.
 Ja, sukked Eva: ja, det er vor Straf!
 Den ubekjendte Død hans Hjerte traf,
 Thi ei han vaager, heller ei han sover.
 Da spredte Adam Dækket atter over
 Den kolde Stikkelse, og morf i Sind
 Han paa sin Arm i Teltet bar ham ind.

III.

Urolig Eva dybt i Teltet sov.
 Af Drommen hensat i den mørke Stov,
 Hun rastløs der omkring med Rain uilte.

Han stifted Sted med Sted, og naar han hvile,
 Da var det for at høre Stormens Sang,
 Mens over Løvet susende den Klang.
 Men pludselig hun ser ham ræd sig skjule,
 Og stige ned paa Bunden af en Hule,
 Hvor mørk han stod, som med sig selv i Kamp.
 Hun nærmed sig — da steg en pestfyldt Damp
 Fra Hulen op, der Veiret hende røved,
 Og af sin Drom hun vaagnede bedøvet.
 Endnu paa Sjælen folte hun sig lam,
 Endnu hun Lusten kvælende fornam,
 Og angst sit Blik hun om i Mørket sendte,
 Til atter Teltets aabne Dør hun kjendte,
 Hvor i det klare Stjernelys hun saa
 Som Skyggen af en Skikkelse at staa.
 Indgangen halvt den dækked, fremad bøiet
 Som om i Teltet ind den vendte Diet,
 Og, mens ei rørte sig det mindste Fnug,
 Hun hørte tydelig et dæmpet Suk.
 Det fra et Hjerte kom, der, fyldt af Længsel,
 Var nys brudt ud af Ensomhedens Fængsel,
 Fra Nag og Anger, Skræk og Angst og Bæe,
 For eengang end sit tabte Hjem at see.
 Men Eva reiste sig fra Leiets stille,
 Og sagtelig — thi ei hun stræmme vilde
 Den bange Skygge — flytted hun sin Fod,
 Til hun i Teltets Dør paa engang stod.
 Bed hendes Syn sit Hoved hurtig hæved
 Den dunkle Skikkelse — den heftigt bæved,
 Og vendte sig fra Teltet om igjen,
 Og flygted iilsoomt over Marken hen.
 Men Eva, som sin Forstefødte kjendte,
 Nu søgte ham i Flugten at indhente.
 Min Søn! hun raaber: Ravn, forlad mig ei!
 Gaa ei i Skoven paa den øde Bei!
 Dog lig et jaget Dyr, der Spydet frygter,
 Hans Mund er bunden — fremad kun han flygter,
 For Skjul at søge for sin Moders Blik.
 Da var det som om Eva Vinger fik:
 Hun folte kun den Nød, han havde fristet,
 Hun folte, at sin Søn hun havde mistet,
 Og før sit Skjul han fandt, hun var ham nær,
 Just som i Østen grebde Dagens Stjær.
 Sin Arm hun strakte ud for ham at fange,

Da vendte han sig om — paa eengang bange
 Og truende med knyttet Haand han stod ;
 Hans Blik var vildt, og et fortvivlet Mod
 Om Munden og om Panden trodsigt spæved.
 Dybt i sit Jnderste hans Moder bæved,
 En Gysen hendes Hjerte gjennemfor,
 Paa hendes Læber døde Suk og Ord,
 Og Svimlens Taage hendes Die blendte.
 Men Kain hurtig sig mod Stoven vendte,
 Og om hans Fodder rasled Lovets Blad,
 Før Stræffens Nat for Eva stiltes ad,
 Før mat, med Hjertet knuust, men uden Klage,
 Hun eensom over Marken gif tilbage.

IV.

Fra Himlen lyste Morgensolens Skin,
 Dengang i Teltet Eva traadte ind,
 Men paa sin Gang hun sty tilbage viger.
 Forpeftet Luft imøde hende stiger,
 Saa hun beængstet føler sig som før,
 Dengang af Sønnen op hun vaagned or.
 Hun standser — men nu hurtig hun sig fatter,
 Og ind ad Teltets Dør hun træder atter.
 Sin Husbond vækker hun — og halv med Gru
 Til Teltets Baggrund hun ham fører nu,
 Hvor fjernt i Krogen af den dunkle Bolig,
 Af Skindet dækket, Abel hviler rolig.
 Men Adam løstet Drengen paa sin Arm,
 Og bar ham ud i Luften, frisk og varm,
 Hvor ned paa Jorden han igjen ham lægger.
 Saa løfter Dækket han — han bort det trækker,
 Og Evas Kind medeet nu falmer bleg.
 Kvælende Dunster op fra Drengen steg,
 Af sorte Bylder var hans Legem plettet,
 Hvert Træk af Liv og Skjønhed var udsllettet,
 Og i det stive Ansigt, guult som Lees,
 Var intet Spor af Sjæl at finde meer. —
 Vee! raaber hun : hvad er af Abel vorden ?
 En Skræk og Rædsel ligger han paa Jorden,
 Et stinkende, et hæsligt farvet Leer,
 Hvorpaa med Afsty kun mit Die-seer ! —
 Og det var han, jeg næred ved mit Hjerte,
 Ham, som til Verden jeg har født med Smerte,
 Som i min Favn jeg krystede med Lyst,

Hviis Læber diede Melken af mit Bryst :
 Imod mit eget Blod mit Blod opføres ! —
 Men end af Nattens Skræk mit Blik omslores ;
 Det Døden er jo ! Først den Abel traf,
 Saa faldt den over Kain med sin Straf
 Og trykked Røddyrsmærket i hans Pande,
 Saa han sin Fødselstime maa forbande.
 Thi som et Røddyr's Blik var Kains Blik !
 Den samme Bildhed, som og Dyrrets fik,
 Dengang af Haven ud med os det joges,
 Og af den ubekjendte Frygt betoges.
 Ja, begge mine Børn traf Dødens Haand !
 Og Alt er opløst ! Brudt er Blodets Baand !
 Og som naar Vinterstorm bortveirer Lovet,
 Saa ligger al vor Lykke nu i Støvet !

Som Strengen brister, brast og Eva's Køst ;
 Hun kasted brat sig ned til Jordens Bryst,
 Hvor lang Tid i sin Smerte hun laa stille.
 Men Adam, som sin Hustru trøste vilde,
 Skjændt ingen Trøst paa Jorden meer han veed,
 Sig sætter taus ved hendes Side ned,
 Med Panden sænket under Livets Noie.
 Da løfted Eva op mod ham sit Die,
 Til Manden fyltd af Taarens bitre Sø :
 O, siger hun: hvi skulde Abel døe ?
 Hvad havde han forskyldt, at Dødens Smerte
 Har lagt sig kold og haard omkring hans Hjerter ?
 Hvor var han hjærlig alt som lille Dreng,
 Naar han gif med mig paa den grønne Eng,
 Eller ved Teltet sad i Morgenstunden
 Med muntre Blik, og legede med Hunden !
 Hvor saa han op til Fuglene med Lyst,
 Og hæved hængende med dem sin Køst,
 Naar ved min Haand han vandred gennem Stoven !
 Og da han storre blev og blev forboven,
 Hvor trofast var han da ! Hvor fandt i ham
 En modig Hyrde da de spæde Lam !
 Saa snart fra Bjergets Rand et Dyr sig nærmed,
 Strax sloi han til, og med sin Stav dem skjermmed.
 Og stedse var han os en lydig Søn,
 Og o ! hvor var han brændende til Bøn !
 Hvor gjorde med sit Hjertes rene Flamme
 Han tidt for Herrens Afsyn os tilflamme !
 Hvor i sin Ustyld var han klog og viis !

Altid han mindede mig om Paradiis,
 Thi naar jeg saa paa ham, steg i mit Minde
 Hver Engel frem, jeg havde modt derinde —
 Og det er Alt forbi! Og aldrig meer
 Fnd i de klare Dine jeg ham seer,
 Og aldrig meer, ved Lyden af hans Stemme,
 Skal jeg mit Hjertes Glædeslag fornemme.
 Vee mig, at jeg har Moderglæden kjendt!
 Kun Smerten har jeg — Glæden den er endt.

Stum laa hun Dagen over. — Aftnen kom,
 Og Adam, som paa Marken stued om,
 Nu saa fra Skoven komme Ravn og Glente,
 Som han paa Skriget og paa Flugten kjendte.
 I Flok de samlede sig, og som i Leg
 De fløi i Luften rundt, og sank og steg,
 Og slog med Vingerne, som de sig skaled,
 Hvoorpaa ved Abel ned de langsomt daled.
 Først fattede de paa Marken sig i Kredts
 Og loftede Stemmen, strigende og hæst,
 Men snart han saa dem Abel helt at skjule.
 Da sagde Adam: Det er Skovens Fugle,
 Som af den varme Damp nu drages til.
 Paa Drengen deres Sult de stille vil;
 Men skjøndt fra Livet bort hans Hjerter døde,
 Skal han dog ikke vorde Ravnens Føde.
 Sin Spade greb han, Abel til et Skjerm,
 Og kystede bort den hele Fuglesværn.
 Hvoorpaa han grov en Grav, hvori han lagde
 Sin unge Son, mens han til Eva sagde:
 See, nu opfylder sig jo Herrens Ord:
 Af Jorden toges du, saa bliv til Jord!
 Thi Støv du er, og naar dit Liv har Ende,
 Til Støvet atter du tilbage vende! —
 Og Eva seer opmærksom til ved Alt;
 Hver Steefuld Jord, der ned i Graven faldt,
 Hun følger med sit Suf og sine Taarer,
 Hver Klang af Spaden hendes Hjerter saarer.
 Men dengang dækket var den friske Grav,
 Fortvivlet hun til Smerten hen sig gav,
 Thi frem for hendes Sjæl, i Gravens Billed,
 Skilsmisken mellem Liv og Død sig stilled.
 Hvad Under og, at Smerten her var stor?
 Det var den første Grav paa denne Jord.
 En tallos Mængde reiste sig med Tiden;
 Hvoormange Taarer flugte Graven siden!

V.

Tre Døgn fik Ende. Men forventningsfuld
 Seer Eva hver Dag Morgenrødens Guld,
 Naar over Teltet Værkens Toner klinge.
 Det var, som Dagen maatte Abel bringe,
 Men Dagen kom — og Abel var der ei. —
 En Uge gif — og end paa hendes Bei
 Ved intet Tegn sig Sønnen gi'er tilkjende;
 Endnu den samme Stilhed rundt om hende,
 Og ofte som en Drøm det hende var.
 Ja, mangengang saa reent hun glemte sig har,
 At naar fra Marken Hjordens Stemmer lode,
 Hun gif paa Marken ud, sin Søn at møde;
 Og tidt naar hun en Bust paa Veien saae,
 Hun Grenene tilside monne flaae,
 Ret som hun ventede, ham bag dem at finde.
 Da saaes hun pludselig sig at besinde;
 Hun Hovedet i Haanden hvile lidt,
 Og gif til Graven hen med tunge Skridt.
 Der sad hun saa, mod Støvet nedad bukket:
 Tabt! — Tabt og horte! hendes Læbe sukke,
 Tabt! Lød fra hendes Hjerter det med Gru.

Men Adam til sin Hustru taler nu:
 Foruden Maal er her din Sorg og Klage,
 Fra dette Dødens Hjem vi bort vil drage,
 Thi hold dig rede næste Morgengry.
 Men før i fremmed Egn vi søge Ly,
 Jeg her paa Graven reise vil et Minde,
 At Drengens Hvilested vi dog kan finde,
 Ifald vi atter gjeeste dette Land. —
 Saa sanked Markens Stene sammen han,
 De tungeste han vælted op med Staven,
 Og lagde dem i Firkant omkring Graven,
 Beständig Steen ved Steen, og Lag paa Lag,
 Og samlede dem foroven i et Tag,
 Der i en Spids løb op fra hver en Side,
 Og reist nu stod den første Pyramide.
 See, sagde han til Eva: Sytten Steen!
 For hvert af Drengens Aar du finder een,
 Men om den ene Grav de samles alle,
 Og Abels Huus vi dette Sted vil kalde.
 Men Eva græd dengang hun talte dem;
 Thi dobbelt levende sprang Mindet frem,
 Og hvert et Aar med alle spundne Dage

Fra Støtten kom som Billede tilbage,
 Og Stenen, syntes hun, fik Liv og Ord.
 Det var af Kunstens Liv det første Spor.
 Til Trost i Nøden blev den Jorden givet.
 Thi Kunsten kom med Døden ind i Livet. —

Den næste Dag til Reisen op de stod.
 Kamelen de Paulunet bære lod,
 Og Abels hvide Hjord i Morgenstunden
 Blev drevet foran dem af Hyrdehunden.
 Men imod Østen hen de Veien tog,
 Og langs den høie Flodbred frem de drog,
 Hvor Eva tidt stod stille, for at følge
 Med mørke Blik den solbestraalte Bølge,
 Der rullede ned mod den forladte Grav.
 En skifri Himmel deres Veie omgav,
 Fra Palmens Top lod Fugletoner milde,
 Men hver gik tabt i sig, saa taus og stille.
 Hvorhen i Verden deres Døie saae,
 De skued Rain som en Flynning gaae,
 Og gik blot Tanken til den svundne Lykke,
 Strax steg af Graven Abels dunkle Skygge,
 I deres Liv var der en Spaltning skeet;
 I Dødens dybe Nat de havde seet,
 Og i et sjælløst Blik var aabenbaret
 Den Fremtidslod, som var dem selv bevaret.
 Som under Dødens Hyrde frem de gik,
 Og naar imellem mødtes deres Blik,
 De slog det hurtigt ned, som for at dølge
 De Tanker, som de Begge dog forfølge. —
 Men Middag kom, og Sletten de forlod,
 Og opad gik det nu ad Bjergets Fod,
 Og hvergang Evas Fodder bleve matte,
 Op paa Kamelen Adam hende satte,
 Og selv i Dyrets Nærhed han forblev,
 I det han snart det førte, snart det drev
 Ud Stien frem, hvor Hjorden frygtsom tripper.
 Bestandig Veien steg, og steile Klipper
 Med dybe Kløfter gik de udenom,
 Og tidt igjen tilhøne Dalen kom,
 Naar ved en Dreining Blikket om de vendte,
 Og over Stien det tilbage sendte.
 Men stedse ødere blev deres Veie,
 Snart Træer og Buske meer der fandtes ei;
 Dog frem endnu gik Adam ufortrøden,

Thi først da u n d e r dem laa Aftenrøden,
 Og over Bjergets nøgne Klippetop
 Med blege Straaler Maanens Lys steg op,
 Saaes af Kamelen Teltet han at læsse.
 Ved Klostens Rand lod Faarene han græsse,
 Paulunet under Fjeldet op han slog,
 I Døren med sin Hustru Plads han tog,
 Og logrende hos dem stod Hyrdehunden,
 Hvem af og til han Foden stak i Munden. —
 Men Eva saa paa Maanen og dens Skin;
 See, sagde hun: hvor bleg og kold dens Kind!
 I hvide Straaler Abels Huus den klæder,
 Og seer paa Veien ned, hvor Rain træder.
 Og Adam svared: Døden er den lig!
 Men Herrens Ord nu har stadfæstet sig,
 Dengang med mig han Jorden og forbandet,
 Thi hele Veien har hans Ord jeg fandt:
 Hvert Græs vil visne, som jeg traadte paa,
 Hvert Træ forraadne, som mit Die saae,
 Hvert Dyr jeg traf, er for et andet Foden,
 Hver Fugl, der sloi, kun flyver frem mod Døden.
 Vi — juffed Eva — vi har Lod med Alt!
 Thi og paa os Forbandelsen jo faldt,
 Og mere fattige vi nu er blevne,
 End dengang vi af Paradiis blev drevne.
 Men Begge taug — og rundt om sig de saae:
 Kun sønderrevne Klipper traf de paa,
 Der stod med spidse Tæpper, mørke, stive.
 Høit over dem hang Maanens hvide Skive,
 Der skinte sparsomt ned paa Bjergets Sti.
 En eenlig Røvfugl Teltet sloi forbi
 Og strækked Hjorden med sin Vinges Sugen,
 Og dump fra Dybet op lod Flodens Brusjen.
 (Sluttes i næste Hefte.)

Den Ugifte.

(Fortælling af Marie Mathusius.)

(Fortættelse.)

Aftenen før Barnedaaben stod jeg ved det aabne Vindue, det var i Slutten af April, Maanen skred frem paa den mørkeblaa, klare Himmel, Luften var mild, og jeg kjendte Duften af de første Kirsebærblomster, Rindetræerne udfoldede netop sine første spæde Blade, under mig i Hyldebussene slog en Nattergal, og Flaggermusene spøgede omkring Kirkens lille spidse Stifertaarn. Augusta, Frits's Brud, og Mina sov ved Siden af mig, og inde fra Barnekammeret trængte Barnepigens sagte syngende Stemme op til mig. Jeg stod med foldede Hænder, jeg følte en forunderlig Fred i min Sjæl, det var mig, som om den Mur, der endnu stedse omgav og trykkede mig, kunde styrte sammen. Var det Freden i den lille Præstegaard, den Mand, som levede der, de ganske nye Døngivelsler, som pludselig bevægede mit Hjerte? Den Stø, som jeg stedse havde følt for Arnold var vegen for en Søsters Tillid, og jeg vilde nu have følt mig beredvillig til ikke længer at modstaa den forunderlige Jndflydelse, som han fra Begyndelsen af udøvede over mig. Dersom jeg var bleven her, eller dersom jeg havde fulgt denne første Drift og engang havde aabnet mit Hjerte for Arnold, vist ham min Kamp og Kængsel, min Armod og Uvidenhed? Men hoorledes skulde jeg kunne det? det var mig umuligt. Kun den faste Beslutning fattede jeg paa ny denne Aften, virkelig regelmæssig at forstø i den hellige Skrift med ydmyg Bøn og at benytte den Tid, hvori jeg var sammen med mine Kjære, til at give Agt paa den Vej, som kunde føre mig til Troeskilvet.

Den følgende Dag stod jeg Fadder med Hr. v. Hartwig. Han kom alene, hans Moder var upasselig, og Eugenie havde hurtigt maattet følge den Opfordring, som hendes Paarørende gav hende, om at ledsage hende til en fremmed Læge i Anledning af en Brystskade, hvoraf hun led. Jeg var svag nok til ikke at længes efter hende, jeg frygtede for, at alle Erindringer om det Forbigangne kunde forstyrre min fredelige og lykkelige Sindsstemning; jeg var ogsaa svag nok til hoerken at besøge vort Fædrenehus eller Mäggeburg, kun en Gang var jeg i Skovslottet og en Gang i det nye Hus, som Eugenie og hendes Mand nu beboede paa det nærliggende Gods. Jeg indskrænkede mig til Præstegaarden, Barnekammeret, Haven og Kirkegaarden. Ved mine Forældres og Lottes Grave dvælede jeg gjerne, jeg var nu ikke længer bange og nedtrykt der, det yndige Foraar var nu ogsaa kommet med Opstandelse, Liv og Glæde.

En Aften sad jeg med Frits ved Mamas Grav, han talte saa tillidsfuldt om hendes Salighed og vort Gjenhyn, at jeg uvilkaarlig maatte sukke. Anna, derpaa tvivler du vel ikke? spurgte han mig varmt.

Jeg tvivler ikke, var mit Svar, det vilde være trostesløst; men det er for mig blot et ubestemt Haab, det lever ikke i mig, jeg undgaar at fordybe mig deri.

Anna, har du læst det syttende Kapitel i Johannes Evangelium?

Det har jeg.

Og Haabet er endnu ubestemt?

Jeg taug. Han tog et lidet Testamente op af Kommen, jeg lænede mig til

ham, og han læste det syttende Kapitel : „Det er det evige Liv, at de kjende dig, den eneste, sande Gud, og den, du udsendte, Jesum Christum. — Herliggjør du mig og nu, Fader ! hos dig selv med den Herlighed, som jeg havde hos dig for Verden var. — Fader ! jeg vil, at de, som du haver givet mig, skulle og være hos mig, hvor jeg er ; at de maa se min Herlighed, som du haver givet mig, thi du haver elsket mig, førend Verdens Grundvoold blev lagt.“ — Ja, i disse Ord laa en forunderlig Rigdom og alt, hvad der manglede i mit fattige Troesliv : Den Herre Kristus, virkelig Guds Søn, var hos Faderen, før Verden blev skabt, Faderens Kjærlighed sendte ham ned for at forløse os og gjenvinde os det tabte Paradis. Paa en ny, skøn, forklaret Jord skulde hans Troende leve med ham, og med ham i al Ewigheid se Faderens Herlighed. Dette er en bestemt Visshed, som kan gjøre vort fattige Jordeliv rigt og lyst ; hvad var derimod mine spage Billeder af Ewigheden, der henflød som en Taage, naar jeg nærmere vilde betragte dem, og som visse kunde skaffe mig Erstatning for et forfejlet Liv eller Trost i Lidelse og Ensomhed.

Anna, vedblev Frits, enten er det sandt, hvad Herren i denne sin Bøn saa tydelig har udtalt : han var fra Ewigheid af hos Faderen, han udgik af Faderens Skjød for at være vor Frelser, og efterat han havde fuldbragt sit Forløsningsværk, vendte han tilbage til Faderen med denne Bøn : Fader, jeg vil, at de, som du haver givet mig, skulle være hos mig, og ligeledes de, som formede dem deres Ord tro paa mig ! — Enten er alt dette sandt, eller den Herre Kristus maatte være en Løgner og Bedrager.

Nei, svarede jeg, dette vove jo endog de værste Rationalister ikke at sige.

De sige, afbrød Frits mig : Den Herre Kristus har været et fortræffeligt Menneske, hans Lære er bleven til den største Betsignelse for Menneskeheden, og dette er netop Forvirringen i deres usle Lære ; hvorledes kan et fortræffeligt Menneske, et Menneske uden Feil, være saa hovmodigt at kalde sig selv Guds Søn og sige, at han var til, før Verden blev skabt, og at han maa udgyde sit Blod til Forløsning for Mange ?

Jeg havde Dømmekraft nok til at indse det. Enten er den Herre Kristus Sandheden, Veien og Livet, eller — ja hvad ? der gaves ingen Udvei ; der gaves heller ikke nogen Anledning til at tvivle paa Herrens Ord — og hvorfor ogsaa modstaa saa salige Fortættelser om et evigt Liv histoppe i Faderens Herlighed ?

Anna, sagde Frits, du ved, hvor lykkelig jeg er, den hele Verden synes mig saa forunderlig yndig og skøn og fuld af Lykke og Glæde, min Tro opfylder mig med Tillid og Salighed, jeg har en Brud, som deler den samme Tro med mig, jeg skal snart hjemføre hende til en Præstegaard og leve for det skønneste Kald, som gives her i Verden. Men skal jeg tro, at Livet stedse kun vil vise sig for mig fra denne glade Side ? nei, jeg ved forud, at der vil komme ydre og indre Kampe, Tider, da mit Troesliv er mat, da mit Kald kun bringer Torne, og da maaste ogsaa i Hjemmet et Kors komme til at trykke mig, men jeg stoler paa min Herre, at han vil give mig Kraft til at sige : Jeg holder for, „at denne Tids Lidelser intet er at agte mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os.“

Du er et lykkeligt Menneske, sagde jeg sukende.

Ved du, hvorfor der gives saa mange Rationalister ? vedblev han. De fleste

Mennesker vilde ikke have Noget imod at holde Troens Forjættelser for sande, men dersom de tro Forjættelserne, maa de ogsaa frygte Trudslerne. Men nu tænke de fleste Mennesker: Med Døden har det god Tid, Evigheden er langt borte, og det Nærværende lader sig bedre nyde paa den brede Bei end paa den smale. For at kunne dette, maa deres gamle Syndelyst naturligtvis hjælpe dem til at gjøre sig en Fornuftreligion, det vil sige en Religion, som ikke sætter ubekvemme Stranker for den jordiske Livsnydelse. At denne Religion just er fuld af Forvirring og Modsigelse, betheder Intet, nei, det er netop meget behageligt, enhver kan tage deraf og gjøre, hvad han vil, efter som det passer ham bedst. De sige: i Bibelen staar der vistnok meget skønt og godt, men det er kun taabeligt at holde den for Guds Ord og tage alt bogstaveligt. Med den yderste Dom, med Saligheden og med Forjættelsen om en ny Himmel og en ny Jord befatte de sig ikke, og mene paa denne Maade at kunne omstøde Guds Fordringer og Trudslere.

Medens Frits talte, stod den Tid mig tydelig for Sjælen, da jeg havde mine første Disputer med Arnold. O ja, om en salig, skøn Evighed havde jeg nok allerede da ladet ham berette, dersom han kun havde tilladt mig at følge mine taabelige Drømme, min Forsængelighed, min Verdensskjærlighed og min Fornoielseslyste. Men det er Usands, tænkte jeg i min Selvflogskab, at der kun skulde gives en saa smal, trang og besværlig Bei til Himlen; da dette var min Gudsfrøgt, saa kaldte jeg min selvgjorte Religion, langt fornuftigere. Den kjære Gud var da efter min Opfattelse saa godmodig og eftergivende, man kunde udlægge de ti Bud efter sit eget Behag, fordi man ikke fordrede noget Banskeligt

eller Ubekvemt af sig selv, og man kunde saaledes holde sig selv for overordentlig dydig og til Belønning for denne Dyd her i Livet fordre Lykke, Ære og Rigdom og efter Døden en poetisk, æsthetisk og taageagtig Fortsættelse af Livet. Denne Fornuftreligion har forøvrigt indrettet det saa klogt, at man kan være fuldt optagen af det Nærværende, af jordisk Travlhed og Lykke, uden at have Tid til at tænke paa Evigheden, førend Nød og Død kommer; da styrter Korthuset sammen, Guds Trudslere blive søselige, og Guds Forjættelser ere skjulte bag en uoverstigelig Kloft eller Mur.

Frits skændte mig denne Aften sit lille nye Testamente. Jeg maatte ogsaa give ham det Løfte, at dersom han fik et Præstegjeld saa snart, som han haabede, og allerede i Høst kunde gifte sig, saa maatte jeg komme til ham for længere Tid. Han reiste med Augusta den følgende Dag, og jeg snart efter. Jeg havde ikke nogen Anledning til at blive længer i Müggeburg, Minas Hjælp var fuldkommen tilstrækkelig for Elisabeth, jeg vilde her have været overflødig, og Tante bestormede mig med Bønner om at komme tilbage.

Jeg havde vistnok undveget at tale om mine tidligere Bekjendte, men havde dog leilighedsvis maattet høre mangt og meget. Hr. v. Müggeburg levede med sin Svigersøn paa en høflig, men temmelig fremmed Fod. Han havde dengang, medens hans Liv svævede i Fare, givet sit Samtykke til Eugénies Forlovelse, men den Hartwigste Retning var og forblev ham fremmed og modbydelig. Ligeledes omgiffes han høfligt og venstabeligt med Arnold, men om en inderligere Tilnærmelse var der ikke Tale. Fru v. Müggeburg var meget sammen med Eugénie og hendes Svigermøder, hun gik slittig i Kirke, viste heller ingen

Uvillie mod alvorlige Samtaler, ja hun forstikrede, at hun hver Morgen læste noget Ophbyggeligt med sin Kammerjournfru, men hendes Liv og hele Væsen forblev det gamle. Hvorledes det stod til med Eugenie, skulde jeg selv erfare ved et Besøg, som jeg gjorde hende; hun var nu i sin Lykke atter friskere og mere barnlig, end hun havde været i det sidste Aar, og hendes Blikke hang ved hendes Mand's tillidvækkende Dine. Hun fortalte mig, at hun endnu ofte disputerede med ham, men aldrig havde faaet Ret, og det var hende kjært, thi hendes Lykke vovede med den Overbevisning, at hendes Mand var forstandigere, klogere og bedre end hun, og at hun i ham havde en god Støtte paa Livsveien. Mod mig var hun den inderlige, kjærlige Veninde. Hun havde saa gjerne villet endnu mere udøse sit Hjerte for mig, men jeg solte tydelig, at hun blev holdt tilbage ved den Tanke, at hun ikke turde gjøre sin ugifte Veninde ondt ved Skilbringen af sin Lykke. Paa Tilbageveien prøvede jeg mig selv, om ikke en Følelse af Misundelse havde sneget sig ind i mit Hjerte. Nei, det skulde ikke ske, jeg vilde af al Magt udrive en saadan Følelse deraf; jeg solte mig kun ensom og sorgmodig. Med Fru v. Hartwig, som oftere besøgte os i Præstegaarden, var jeg atter kommen paa den bedste Fod, og min Bedrovelse ved Afsteden fra hende var uden nogen forstyrrende Bismag.

Efter tre Ugers Fraværelse kom jeg igjen tilbage til Tante. Det var, som om hun anede, hvad der var foregaaet i mit Indre, som om hun frygtede Faren for et Affald fra hende og hendes Bedøvelsesystem. Hun hilfede mig med Begeistring, og vore Venner syntes at

være i Forbund med hende, min Modtagelse var fra alle Sider hoist smigrende, og det var meget naturligt, at jeg kom til den Overbevisning, at jeg var uundværlig for Tante og min Vennekreds her; forresten var Faren for et Affald fra dem desværre slet ikke saa stor, som jeg i Begyndelsen selv tænkte mig. Efterretningen om Frits's Udnævnelse til Præst og hans indtrængende Indbydelse til et længere Høstbesøg hos ham formaaede ikke stort at røre mig; jeg var uundværlig her, og derborte optog man mig dog kun med et Slags Medlidenhed. Et ungt Ugtepar var, kunde jeg tænke mig, heller alene end sammen med en ældre Søster. Dgvar jeg maaste mine gode Forfætter? min Sogen efter Sandhed og Fred. Nei viskelig ikke, jeg overtalte mig selv til for fuldt Alvor at tro, at jeg i disse Omgivelser med en fast og redelig Villie ligesaa godt kunde forsølge mit Maal; jeg lod mig skuffe af min Verdenskjærlighed og Forsængelighed, som her havde det langt behageligere.

Som sædvanligt tilbragte vi den første Del af Sommeren i Bjerglandsshyen — en Tid fuld af Ro og Betsignelse for mig, derpaa reiste vi til vort Badested. Jeg var endnu kun 25 Aar og, som Tante forstikrede, udmærket sunn. Paa vor første Spadsjertur i Parken mødte vi et Medlem af Tantes Spillekreds, Fru v. Bergen. Hun var her truffet sammen med sin Broder, Major v. Holzenstein. Jeg vidste af hendes Fortællinger, at denne Broder førte et temmelig uhyggeligt Ungkarstiv som Ritmester i en fjernliggende Garnison; det var hendes inderlige Duffe, at han skulde tage Afsted, bestyre sit Gods, som kun laa et Par Mile fra vor lille Hovedstad, og gifte sig. Ved hendes Skildringer af det fortryllende og storartede Gods var

det mig næsten, som om hun havde undkaaret mig til Svigerinde, thi hun undlod ikke at forsitte Tante om, at hendes Broders Valg aldrig vilde blive ledet af Hensyn til Stand og Rigdom, kun Skjønhed og Elskværdighed vilde være afgjørende. Ved vort første Møde her paa Promenaden, hvor hun forestillede os for sin Broder, blev det mig klart, eller sagde mit Termometer mig, at hun virkelig havde mig i Sigte, men Broderen var derimod temmelig kold, og jeg mærkede tydelig, at han ikke havde nogen Anelse om Søsterens Planer. Strax den første Eftermiddag gjorde vi en Lystur sammen ind i Bjergegænen, og jeg havde nu Velighed til nærmere at prøve ham. Hans hvide Fremtræden var ikke tiltrækkende, men heller ikke egentlig ubehagelig. Han var 40 Aar gammel, han var ikke høi, havde smukke blaa Øine og et velpleiet Sjøg, men hans røde Næse var noget betænkelig. At jeg gav Agt paa ham med megen Spending, var naturligt, uagtet jeg hverken havde noget Ønske eller nogen Tilboielighed til at gifte mig med ham, jeg maatte imidlertid om Aftenen tilstaa for mig selv, at han havde været meget henrykt mod Tante og mig. Tantes Egenheder vakte stadig hans Lyst til Spot, og den Maade, hvorpaa han spurgte efter mine Slægtninger og talte om deres Forholde, overbeviste mig om, at Stand og Penge ikke var ham ligegyldige.

Hvo kan skildre Menneskehjertets Forvildelser? Majorens Stolthed opirrede mig, jeg tog Del i Selvfabeligheden for at vise ham, at jeg her gjaldt noget. Jeg var jo udmærket smuk, som Tante sagde — den fornemste Egenkab for at spille en Rolle ved et Badessted, om ogsaa ofte uden Resultat, det vidste jeg. Jeg optraadte paa næste The dansant høist ungdommelig klædt, blev feteret og naa-

ede mit Maal. Majoren opbød kun mig til Dands, jeg takkede koldt, jeg havde ikke mere nogen Dands tilovers for ham. Paa lignende Maade forløb hele Badesiden, og da vi reiste, havde jeg den bestemte Følelse, at jeg ikke var Majoren ligegyldig, omendskjønt han ikke lod sig mærke med Noget og stedse holdt sig paa en vis stolt Afstand. Men jeg kan ikke sige, at jeg i denne Tid havde været uden indre Selvbebrejdelser. Paa ensomme Spadferture havde jeg mit lille Testamente med, jeg var i alvorlig Strid; for enkelte Dage kunde jeg ogsaa trække mig tilbage fra mit trostesløse Liv, men med det gamle Hjerter kom jeg ikke langt, og omendskjønt en Stemme i mit Indre sagde, at det vilde være en Ulykke for dette Liv og det tilkommende, om jeg vandt denne Mand — saa fremstod dog atter for mig Billedet af en rig og fornem Frue, som i alle Henseender kunde maale sig med en Fru v. Müggeburg.

Min Broder Frits's Bryllup fandt Sted under vor Badesid, ellers vilde jeg sikkerlig have reist derhen, drevet af Længsel efter at styrke den svage nye Længsel inden i mig, for at den ikke skulde blive svagere og svagere. Jeg fattede imidlertid den Beslutning, at jeg i mit Hjem hverken vilde besøge Baller eller styrke mig formeget ind i Selvfabelivets Hvirvel, men stedse mere til egne mig Ordet for at være en alvorlig og solid Pige. Udvoortes at opnaa dette var ikke vanskeligt; men hvorledes det saa ud i mit Hjerter, turde ingen ane, jeg vilde ikke have tilstaaet Sandheden for mig selv. Halvparten af Vinteren var neppe forløben, førend jeg atter søgte mig ganske hjemme i Kaffe- og Thekaffestaberne, som tidt og jævnt foresaldt. De mange behagelige Udsprejdelser, som vedvarende ansporede og nærrede Forfængeligheden og Uergjerrigheden, optog min Tid saa

behageligt, at der blev liden Tid til alvorlige Beskjæftigelser.

Majoren spillede ingen ubetydelig Rolle i dette Liv, han behøvede nu sit Gods i Nærheden af Byen og deltog ofte i vore Selskaber. Forholdet mellem os var fremdeles ligesaa spændt som ved vort første Besjændtstaf. Da jeg holdt min 26aarige Fødselsdag, sagde Tina til mig: Jeg vil vædde, Froken, at inden Thale-ren bliver fuld, har De gjort det mest glimrende Parti af Verden. — Jeg frabad mig alorlig saadant Præt, men i Hjertet overlagde jeg med mig selv, om jeg kunde gaa ind derpaa, dersom Majoren skulde gjøre Alvor af det. Nei, det syntes umuligt, Tanken gjorde mig bange, jeg kjendte den raa, simple Kjerne indenfor denne ydre, polerede Skal, med ham kunde jeg aldrig forene mig.

J Begyndelsen af Aaret fik jeg det Sørgebudstaf, at Elisabeths Datter, lille Anna, var død. Elisabeth længtes efter mig, jeg vilde ufortøvet reise derhen, men Tante, som altfor meget havde følt Indflydelsen af mit forrige Besøg, reiste med mig, og jeg var desværre saa mat i Sjelen, at jeg, da Tante efter 8 Dages Forløb drev paa Hjemveien, ikke havde noget derimod. Eugenie og Fru v. Hartwig saa jeg slet ikke, de vare meget hos Fru v. Müggeburg, som var overordentlig lidende efter Operationen af en Kræftskade i Brystet. Af mine Slægtninger hørte jeg, at Rudolf kort isorveien havde

været der, men alene; han havde allerede i længere Tid levet adskilt fra sin Hustru og førte et bedrøveligt Liv.

Sommeren skulde atter optages af Brønd- og Badereiser, men efter Brøndturen blev Tante syg af en rheumatisk Feber, og vi maatte blive 6 Uger længer i Bjerglandsbyen. Da jeg senere paa Høsten endelig gjorde Forberedelser til et Besøg hos Frits, fik jeg den Underretning, at Arnold havde faaet et bedre Kalb lidt nærmere mig, og at Frits havde erhholdt Arnolds tidligere Kalb. Glæden derover i Familien var stor, thi Frits havde hidtil kun havt et lidet og sjerntliggende Kalb, som han havde faaet af sin tidligere Principal. Efter Aftale med Frits opsatte jeg derfor min Reise til næste Vaar, da jeg paa en Gang kunde besøge baade ham og Elisabeth. Tante var meget glad over denne Opfattelse, hun tænkte: kommer Tid, kommer Raad, og antog, at denne Vinter maatte afgjøre min Skjæbne. Det samme troede ogsaa Fru v. Bergen, min sømme Veninde. Hun sagde engang til mig og Tante: En Mand paa 40 Aar bestemmer sig ikke saa hurtigt, som en Yngling paa 20, men naar han engang har bestemt sig, saa staar det fast for Evigheden. Jeg vilde ikke gierne anvende det paa mig, jeg var ikke paa det Rene med mig selv og havde ikke lyst til at bestemme mig for Evigheden.

(Forts.)

Oplosning paa Gaaderne i No. 21.

No. 212. Et Speil.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardskredsfaber og Berftøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.

Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore, Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen

DECORAH, IOWA,

anbefales Reisende af

Beder Jensen.

☛ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspræsentter og en elegant Samling af solvpleterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograph-Albums, Bøger, Toilet-Gjenstande, Lamper, Speile og musikalske Instrumenter. Billed-Kammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

PETER G JEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winnesheik Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende „Lo ældgamle Sange fornøiede“, nemlig **Solvtalvisten** og **Den gyldne ABC**, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: A. Thronsen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

DECORAH INSTITUTE.

Last year's enrollment was 393, the present attendance is 30 per Cent greater than a year ago at this time.

Det engelske Sprog er et Hovedfag, og man lægger specielt an paa at lære Eleverne at tale, læse og skrive det. Bestyreren er Amerikaner, men forstaar Norsk og benytter det norske Sprog til at forklare det engelske. Som Taleprog blandt Eleverne i Skolen bruges kun Engelsk. Der kræves ingen Fortundstaber for at blive optaget; Klasser for Begyndere dannes i alle almindelige Fag. Bospisning kan erholdes for, hvad den virkelig koster, omtrent \$1,50 om Ugen. Lærebøger i alle almindelige Fag udlænes til Brug af Eleverne for 25 Cents om Maanedens. Skolepenge \$2,50 om Maanedens. Should not every Youth acquire a ready use of the English language? Man melde sig hos Bestyreren

J. Breckenridge,
Decorah, Iowa.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler me
DRYGOODS, NOTIONS,

Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
i Brødrene Gulliksons forrige Store.

Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.

Decorah = = Iowa.

12te Udgang af „For Hjemmet“

(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringer“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringer“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **R. Thronsjen,**

Bog 1014, Decorah, Iowa.

My Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Liddens billigste Priser. Reparationer udføres.

Sigstifter hæves paa Lager. Begravelseser besjerges.

Nogle Rest-Eksemplarer af

Socrates's Forsvarstale ved Platon

samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilfaldsmen portofrit for 35 Cents.

Adresse **R. Thronsjen, Decorah, Iowa.**

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alle slags Njøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
(16—24.) Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherst Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedre) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^hrr. J. W. Hoy og Thorvald Ropsland. E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

S. G. Wilson, Merchant Tailor,

Berksted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah, Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.

23de Juli 1882. 13-24.)